

Paweł **huelle**

MERCEDES-BENZ (z dopisů Hrabalovi)

☰ KNIHA ZLIN

Vydání této knihy finančně podpořil Institut knihy –
překladový program © POLAND.

This publication has been subsidized by Institut
Książki – the © POLAND Translation Programme.

Copyright © Paweł Huelle 2008

This translation is published by arrangement with Społeczny
Instytut Wydawniczy ZNAK, Kraków, Poland.

Translation © Jan Faber, 2010

Cover and layout © Lucie Mrázová, 2010

ISBN 978-80-87162-51-4

Milý pane Bohoušku, a tak zase život udělal mimořádnou smyčku, milý pane Bohumile, zase život udělal mimořádnou smyčku, protože když si připomínám ten svůj první májový večer, když jsem vyděšený a úplně roztrásený usedl poprvé za volant malého fiatů slečny Ciwle, jediné instruktorky ve firmě Corrado – garantujeme řidičské průkazy za nejnižší ceny ve městě – jediné ženy ve společnosti těch sebejistých samců: bývalých závodníků a mistrů volantu; když jsem tedy zapnul pásy a nastavoval podle jejích pokynů zpětné zrcátko, abych za chvíli vyrazil malou, úzkou uličkou, na jedničku, abych hned, po čtyřiceti metrech, zastavil na křižovatce, kde pouze úzká nitka vzduchu jako neviditelný letecký koridor vedla mezi tramvajemi a rozjetým rámem nákladáků někam na druhou stranu pekelného středu města, když jsem tedy vyrážel na tu svoji první automobilovou jízdu a jako obvykle cítil, že to všechno nemá špetku smyslu, protože to přichází s křížkem po funuse, takže když jsem uprostřed té křižovatky mezi zvonící třináctkou, která prudce brzdila, a velkým tirákem, který se nějakým zázrakem dokázal o vlásek vyhnout malému fiatů slečny Ciwle, přičemž troubil strašlivě nízkým, pronikavě hlasitým klaksonem podobným lodní siréně; jedním slovem, když jsem uvízl úplně uprostřed té křižovatky, hned jsem si vzpomněl na vás a ty vaše kouzelné, lehké, půvabné hodiny jízdy na motocy-

klu, když jste s instruktorem za zády a tramvajovým svrškem a vlhkou dlažbou před sebou na té Jawě 250 ostře přidával plyn a frčel těmi pražskými ulicemi a křižovatkami nejdříve nahoru na Hradčany a potom dolů, k Vltavě, a celou dobu jste nepřetržitě, jakoby inspirovaný nějakým motoristickým daimonionem, vyprávěl instruktorovi o těch úžasných mašinách z dávných časů, na kterých prožil váš otčík tolik skvělých karambolů, srážek a katastrof; takže když řidič tiráku ostře zastavil toho svého několik desítek tun vážícího netvora, nechal vozidlo uprostřed vozovky, vyskočil z kabiny, běžel k malinkatému fiátku slečny Ciwle a strašlivě nám hrozil pěstí a vlastně vzteky blízky sebepoškození se tou pěstí tloukl do hlavy, když jsem tedy viděl jeho vzteky a bolesti fialový obličej přilepený na okýnko malého fiatu slečny Ciwle a hned vedle něj druhý, také na okýnko přilepený obličej řidiče třináctky, který podobně jako řidič tiráku opustil své vozidlo a pasažéry slisované ostrým brzděním, když jsem tedy za okýnky fiatu, prozíravě vytaženými slečnou Ciwle, uviděl ty dva obličej, za kterými se pořád vynořovaly nové, protože řidiči jiných aut zablokovaní stojící tramvají a zastaveným tirákem také opouštěli svá auta a běželi k nám, aby si na tom malém fiatu vybili celou svou zlost za ucpané cesty, neopravované mosty, zvyšování cen benzínu a to všechno, co se jich tak nedlouho po pádu komunismu dotklo, když tedy ty boschovské tváře skoro vmáčkly instruktorku a mě do sedadel jejího malého fiatu, který ani za nic nechtěl nastartovat, řekl jsem slečně Ciwle úplně klidným hlasem – víte vy, moje babička Marie, když se v dvacátém pátém učila jezdit v citroënu, měla podobnou nehodu, ale tak, že ten citroën se

zastavil na železničním přejezdu a z pravé strany, čili tam, kde seděl instruktor Czarzasty, už ze zatáčky přijížděl rychlík Vilnius – Baranowicze – Lvov a pan Czarzasty velice rychle vyhodnotil situaci a řekl – slečno Marie, okamžitě vyskakujeme, nebo je po nás – a tak vyskočili – pokračoval jsem – a ten rychlík, i když brzdil a od kol mu létaly snopy jisker, přece jen to pěkné auto rozdrtil, a tak takhle stáli vedle polního přejezdu: moje babička Marie a pan instruktor Czarzasty a dívali se na velké, čím dál tím větší oči strojvedoucího, který v celé té hromadě plechu, niklu, chromu, plyše, koženky a rozbitého skla nějak nemohl zahlédnout rozhnětenou hlavu, useknuté nohy, čepici řidiče či alespoň jednu krvavou skvrnku, a teprve když se podíval trochu dále, uviděl, jak na něj moje babička Marie a pan instruktor Czarzasty přátelsky mávají, a byla to strašně hezká scéna – blížil jsem se k finále – protože za nimi, u té polní cesty, stála kaplička Panny Marie Pomocné, okolo které houf venkovských žen a dětí právě celebroidně májovově pobožně, a tak tedy popředí s rozmačkaným citroěnem a supící lokomotivou přecházelo delikátně v pozadí, čili strojvůdce chytajícího se za hlavu, za kterým další plán vyplňovali radující se babička Marie a pan instruktor Czarzasty, a to všechno na pozadí vzdálených zvlněných kopců s kapličkou Panny Marie Pomocné na úpatí Východních Karpat. – Bože, jak hezky – slečna Ciwle se právě opatrně přemísťovala nad mými koleny a já jsem, delikátně, pod její zadnicí, vykonával stejný pohyb, jenže opačným směrem – Bože, jak vy vyprávíte – pokračovala a kontrolovala řadicí páku a spínací skříňku – ale proč ty moje pedály taky nefungují, áááno, velice zajímavé – konečně nastarto-

vala motor, ukázala chlapům, kteří nás obklopovali, ten mužský, neslušný, hanebný posunek prostředníčkem, vyrazila konečně pomalu špalírem lidí, mistrně manévrovala mezi těly našich potenciálních katů, kteří na sebe byli namačkáni jako sardinky, kličkovala mezi těmi, kteří nás chtěli ubičovat uprostřed té přišerné křižovatky, té mé první automobilové Golgoty. Milý pane Bohumile, takže právě tehdy, když mi slečna Ciwle řekla svým neobyčejným, trochu kovovým hlasem – Bože, jak vy vyprávíte – už jsem měl na konci jazyka – co já, raději si přečtete *Večerní kurs*, tam jsou teprve příběhy, které by si měl každý instruktor připomenout před spaním nebo před výjezdem s žákem do města, tam je ta pěkná motorizační lyrika, tam je teprve vyložená platonská idea vztahu instruktora a žáka, která přece nespočívá v obyčejném cvičení, v banálním dozoru, běžné výuce, ale ve vyprávění si pěkných příběhů, v onom slovním svatém přijímání, které spojuje lidi bez ohledu na pohlaví, politiku a původ – ale bohužel, pane Bohumile, jsem to neřekl, protože mi oči vylezly z důlků, srdce zatřepotalo v krku a v ústech vyprahlo jako po třech dnech kašubské veselky, jen co jsem uviděl, jak slečna Ciwle náhle přidává plyn a proplétá se mezi těmi vzteklými řidiči, jak ten jejich dav rozhání hranatým zobáčkem fiátku a pak, doslova v poslední vteřině, projíždí úzkým hrdlem mezi rozjíždějící se tramvají a už pomalu jedoucím tirákem; ach, škoda že jste to nemohl vidět, milý pane Bohumile, to vítězství mladé dívky v malém fiatu nad davem řvoucích řidičů a nad těmi dvěma strašnými mači: řidičem třináctky a řidičem tiráku, kteří prostě zešíleli, když viděli ten průjezd malého fiatu těsně před svými nosy, ten hazardní skok mezi Skyllou

tramvaje a Charybdou tiráku, to bylo, pane Bohumile, opravdu něco úžasného, ten triumf inteligence nad masou, to ironické vysmání se slepé a hluché frustraci, ten dlouhý nos, který jim ukázala slečna Ciwle a její žák: hopsa hejsa do Brandejsa, polibte nám prdel, strejcové pitomí. – Šmarjájozef – zašep-tal jsem – vy teda jezdíte, jsem zdrcen – ale ne, pročpak – smála se zvonivě – nikdy nebudu takový mistr jako vy – nikdy se vám nevyrovnám, i kdyby nevím co – no, no, klid – řekla – už jsem takové, jako jste vy, viděla, tichá voda, že? – a zabodla do mě své šedé zornice – ale dokončete to s tou svojí babičkou Marií, a vlastně mi jde o ten rozmačkaný citroën a poškozenou lokomotivu, jde mi o to, jestli bylo auto pojištěné a jestli ten instruktor pan Czarzasty dostal nějaké odškodění, no protože poškození lo-komotivy měly určitě na starosti státní dráhy, no ne? – znovu se na mě podívala, a ten pohled byl ješ-tě neobvyklejší než její divné příjmení – no právě že ne – odvětil jsem – bylo to úplně jinak, než si myslí-te, v tamtěch dobách patřily nejčastěji automobily samotným klientům, čili, chtěl jsem říct, žákům, za-tímco instruktoři se nechávali zaměstnávat úplně jako učitelé tance nebo ladiči pian; v určenou hodi-nu přijížděl pan Czarzasty k domu klienta na svém bicyklu, vysvobožoval nohavici kalhot ze spony, zde je třeba dodat, že to byla stříbrná památeční spona s malým diamantem, kterou si pan Czarzasty oka-mžitě připínal na svoji anglickou kravatu, pak si upravil čepici se štítkem, někdy ještě manžety u ko-šile a vyrážel k domovním vratům nebo k zahradní brance, kde se měli sejít, a kontroloval na hodin-kách, zda tam náhodou není o minutu dříve, a po-kud ano, šel pomalu, protože v té době bylo velice

špatné mít zpoždění, ale ještě horší mít zrychlení, jak říkali ve Lvově, no abych přešel k věci, ten citroën, prosím vás, patřil mojí babičce Marii, dostala ho jako dárek od dědečka Karla, který tehdy ještě byl jejím snoubencem a dokončoval inženýrské studium v Berlíně, a protože babička zapoměla auto pojistit, pan Czarzasty se tehdy na tom přejezdu rozčiloval – vždyť jak o tom slečna Marie řekne snoubenci, možná je lepší o tom napsat v dopise, ale v žádném případě telegramem, protože telegramy vždycky přinášejí smůlu, a v tomto případě by určitě došlo ke zrušení zasnoubení, a ten pan inženýr Karol je přitom tak dobrá partie – opakoval instruktor; mezitím strojvůdce, když už z kolejí odsunuli zbytky automobilu, pozorně zkoumal svoji lokomotivu: nejprve nárazníky, potom světla, nakonec nahlížel pod přední kola a ohmatával písky, ale nikde nemohl najít stopy po srážce v podobě rýhy nebo alespoň lehkého škrábnutí a byl z toho úplně zoufalý, no protože kdo na ředitelství mu uvěří, že tak velké zpoždění bylo způsobeno rozdrčením francouzského auta, kdo mu to bude ochotný uvěřit, když nejsou žádné stopy, a i kdyby mu to dosvědčili průvodčí nebo někdo důležitý z okruhu cestujících, budou už i tak vědět své, i tak mu zkrátí prémie nebo, ještě hůř, přesunou ho do nižší kategorie strojvedoucích a už nikdy – tady se skoro rozplakal – nebude řídit rychlík z Vilniusu do Lvova nebo *sleeping* Lvov – Varšava – Poznaň – Berlín, ale naštěstí – stáli jsme se slečnou Ciwle na červené a viděl jsem, že ji můj příběh činí opravdové potěšení, protože už úplně zapoměla, že to já mám sedět za volantem – naštěstí přece jen – pokračoval jsem – v tom vlaku jel ve vagonu první třídy pan

Henry Lloyd-Jones, reportér londýnských „Timesů“, kterého poslali do východního Malopolska, aby posbíral materiály o Huculech, a tak tedy ten Lloyd-Jones vyskočil z vagonu jako první a hned začal pracovat – *that's terrific* – mumlal a fotografoval ostatky francouzského auta – *it looks like Waterloo* – opakoval spokojeně a objektivem mířil na firemní znak Citroënu ležící v blátě – *absolutely amazing* – chechtal se a cvakal polskou lokomotivu, kterou potom ve své reportáži přirovnal ke slovanskému Wellingtonovi – tak – říkal jsem slečně Ciwle – a jenom si představte, že díky těm fotografiím a článku v „Timesech“ nazvaném *Everyone was deeply touched* nebo nějak podobně nedostal ten strojevedoucí za zpoždění žádné pokárání, právě naopak, zlaté hodinky a vyznamenání, moje babička Marie pak, přestože ten citroën, jak už jsem řekl, nebyl pojištěný, několik dní na to dostala od pana Rosseta, ředitele Citroënu pro celou Evropu, klíčky od nového auta. – Ne, to není možné! – vykřikla slečna Ciwle, dívající se do zrcátka – zlaté hodinky a nový Citroën? Vždyť takový vůz musel stát řůru peněz, asi ještě více než dneska. – To souhlasí, řekl jsem – ale to všechno kvůli anglosaskému tisku, který už tehdy byl mocností. Protože kdyby, dejme tomu, ve „Lvovském kurýru“ nebo „Reportérovi východního Malopolska“, kdyby o tom kdokoliv napsal, tak jak to skutečně bylo v „Ilustrovaném denním kurýru“, a navíc připojil ještě vlhké fotky, tak by tomu neuvěřil ani blázen – není na tom pravdy – drbalo by se všude – ani za mák, protože jako jakým zázrakem – kejhalo by se – není lokomotiva ani škrábnutá, no a ještě navíc jakože to štěstí, že tamti dva stáčili včas vyskočit z limuzíny, hohó, dobře známe

takové švindly a takové žvásty, to jsou přece kecy, že slečnu a instruktora zachránila Panna Marie, jak je možné v naší zemi míchat náboženství do senzacce nebo, ještě hůře, do reklamy!! – Ale když událost spatřila světlo světa o několik dní později v „Time-sech“, no, to byly úplně jiné činy a rozhovory. Nejdříve pan Willman Cox z Londýna zavolal do Chrzanowa a říká – milý pane řediteli Zieliński, mohli bychom u vás v továrně objednat patnáct lokomotiv, to pro začátek, jen tak mezi námi, říkám vám to důvěrně, že od té doby, co řídím British Railways, jsem nic takového ještě nezažil; volají mi obyčejní lidé a křičí do sluchátka – proč u nás nejsou takové lokomotivy? Proč se ve vlasti Watta a Stephensona nevyrobějí takové skvosty? Žádáme, aby byly naše vlaky tahány právě takovými, a ne jinými mašinami. Avšak to není všechno – řekl ředitel British Railways – milý pane řediteli Zieliński, jenom si představte, že mi včera volali z Downing Street a osobní sekretář pana premiéra mě laskavě informoval, že nad fotkou vaší lokomotivy, která rozpárala tu francouzskou ohyzdu, tu jejich republikánskou krabičku sardinek, že nad tou fotkou se s maximálním uspokojením skláněli pan premiér a následník trůnu, princ z Walesu, a jeho královská výsost ráčila položit panu premiérovi otázku ohledně salda obchodních obrátů s vaší hrdinnou zemí, což stačilo, aby se mě náš ministr komunikací zeptal na vaši továrnu, na což jsem odpověděl, že jsem s vámi v kontaktu již dávno a jen naše cla na parní lokomotivy, semaforey *et caetera* mi svazují ruce, na což náš ministr řekl – to se zařídí na zasedání Dolní sněmovny – *per saldo* vám tedy spěšně sděluji, milý řediteli Zieliński, že oficiálně objedná-

váme patnáct parních lokomotiv, a to bez zkušebních jízd, a jestli byste nám ráčil svěřit zprostředkování – vím, vím, to je vždycky citlivá záležitost – tedy jako prostředníci vám můžeme prodat dvacet kusů do Austrálie, třicet dva do Indie, sedm na Cejlon, osm do Bantustanu a jednu na Falklandy, jednu, protože tam teprve projektujeme první železniční trať. – Přestaňte už, prosím vás – slečna Ciwle zvedla ruce z volantu – přestaňte, nebo si štrejchneme o obrubník. No a Citroën? – zeptala se okamžitě, přičemž zapnula pravý blinkr a pomalu přešla přes tramvajové koleje na cvičiště – co s tím novým Citroënem? – Nejdříve hodinky – řekl jsem, když jsem vycítil, že se blíží kritická chvíle – zlaté Omegy strojvedoucího! Takže si představte, že po telefonátu pana Coxe řediteli chrzanowských továren na parní lokomotivy se okamžitě začalo šuškat, že strojvedoucí musí být vyznamenán a co to je, co to vůbec znamená, aby člověk s takovými zásluhami zůstal bez odměny, to je snad možné jenom u nás, kde se bere v úvahu protekce a koncese, a ne poctivá práce, takže když na Lvovskou direkcí státních drah přišlo *via* Varšava doporučení, chtěli ho okamžitě alespoň telegraficky předvolat z trasy, ale ukázalo se, že strojvedoucí Hnatiuk si kritického dne vzal řádnou, nevybranou dvoutýdenní dovolenou a zmizel jak pára nad hrncem, a určitě by mu dali svatý pokoj, kdyby nebylo telefonátů – nejdříve z varšavského ředitelství železnic, potom z ministerstva železnic, pak průmyslu a nakonec vnitra – Kde je ten statečný strojvůdce? – křičeli do sluchátka – on pro nás udělal více než tucet obchodních poradců na obchodních misích, volali – proč nedokážou ve Lvově zjistit, kde ksakru tráví dovolenou

náš pracovník, nemluvě o tom, že státní, strategické firmy! Na Poznaňsku je to nemyslitelné – zdůrazňovali – asi nadešel ve východním Malopolsku čas nevyhnutelných změn, protože je vidět, že všude mají na zřeteli prospěch státu, jen ne ve Lvově, a možná že vy, kolegové, dokonce nevíte, že válka skončila, možná že vy tam u vás pořád máte portréty Františka Josefa v korunovačním rouchu, možná se na vašich nádražních hodinách čas zastavil, jestli vůbec víte, co čas znamená pro naše polské hospodářství! – To už nebyly výhrůžky – říkal jsem slečně Ciwle, která právě v té chvíli zastavila svůj fiat mezi pruhovanými sloupky z gumy – to byla předzvěst revoluce a asi víte, že revoluce nebyly haličskou specialitou, kromě té jedné, kdy venkované vypalovali dvory a řezali své pány pilou, pomaličku, metodicky, za všechna ta léta bídy a poddanství, ano, ničeho se v tom pěkném městě neobávali více než předzvěsti změn, protože změnám je vlastní, že z dobrého dělají horší a z horšího úplně špatné, tak uvažovali ve Lvově a v okolí přinejmenším posledních padesát let rakousko-uherské monarchie, uvedeny tedy byly do pohybu nejen železniční složky, ale také tajní agenti, strážníci, komisaři, vedoucí činitelé – a všechno nadarmo, protože v malém domku v Zamarsztynowě, kde uprostřed jabloní, višní a třešní, fazolových lián, kukuřičných klasů, šlahounů chmele a letorostů révy se svou ženou a dvěma dětmi strojuvůdce Hnatiuk bydlel, po něm nebylo ani stopy. – Gospodiny, pánové, jak já vám pomůžu – lomila rukama paní Hnatiuková – vždyť není ve službě, sama bych ráda věděla, kam se vypařil, darebák jeden, sama bych mu hubu zmalovala, ale takhle co: přišel, řekl – to je konec – vzal dvě stě zlotých a už

jsme ho neviděli, a je to neštěstí, protože on skoro vůbec nepije, ale na to trápení určitě za všechno koupil vodku a klobásky a šel do hor jako za svoboda, rád takhle lozil po stezkách, tak si ho hledejte, možná někde v kolomyjské hospodě nebo v Kutach – na což pan komisař Lamparski rozhněvaně svraštil obočí a přerušil ji – paní Hnatiuková, chcete nám říct, že nevíte, kde tráví dovolenou váš vlastní manžel? Jestli je to důležité? Cožpak nechápete, že my nemáme čas? Že je to záležitost státního významu? – na což si strojuvdova žena, bledá jako stěna, sedla na židli a zašeptala – Gospodiny, pánové, vždyť on není žádná politika, žádný ilegální tisk, od komunistů se drží zdaleka, a navíc – zvedla náhle hrdě obličej a hlas – vždyť on neudělal nic kriminálního, do práce chodí na čas, no, co byste v našem domě hledali? – Slečna Ciwle, ač se bavila, konečně přistoupila k příslušné části naší hodiny – no dobře, sedněte si prosím za volant – vystoupila z fiatu – nejdřív zrcátka, potom pás, dobře, a teď startujeme a prosím slalom! – Proč mi při první jízdě na cvičišti vybrala nejtěžší úkol? To nevím dodnes. Možná chtěla setřít toho haura, který se místo správného provádění pokynů vykrcuje půl století starými povídačkami, ostatně možná o tom vůbec nepřemýšlela, skutečnost ale zůstává taková, že jsem byl zpocený jako myš, ruce se mi neustále chvěly a množství převržených kuželů by mi garantovalo titul mistra světa, kdyby to byly kuželky. Ani si nedovedete představit, milý pane Bohumile, co to je couvat dobrých čtyřicet metrů úzkým slalomem, křivým jak elipsa, každou chvíli vypadávat z trajektorie, každou chvíli povalit levý nebo pravý kužel a nechat zhasnout motor; vždyť ty vaše večerní ho-

diny na motocyklu Jawa 250, když jste s instruktorem Fořtíkem svištěli po Vinohradech nebo Žižkově, zatímco zlaté javorové listy padaly poeticky do Vltavy a proplouvaly pod Karlovým mostem, ty vaše hodiny jízdy pro nepokročilé byly jako chvílky lyrické relaxace v porovnání s mojí nemožně ucpanou ulicí Kartouzskou nebo tím cvičišťem na dvorku obchodu s alkoholem, kde jsme my, žáci, byli jako herci zkoušející avantgardní hru v přítomnosti vytrvalých diváků. No né – řekla konečně slečna Ciwle – jen co přestanete mluvit, hned vlítneme do kužele nebo zhasne motor, přidávejte prosím plyn lehce a spojku pouštějte pomalu a v žádném případě neměňte úhel nájezdu, auto udělá oblouk samo, takhle, teď je to docela dobré, pomalu, pomaličku – svými dlaněmi se dotýkala mých dlaní a tiskla je velice jemně k volantů – a už teď prosím nic neříkejte – no dobře – zašeptal jsem – a nemyslíte si třeba, že když už musíme cvičit ten zatracený slalom, že bychom jeli raději dopředu než na zpátečku, vždyť co je to za hada, který se plazí dozadu, to je proti zákonům přírody, drahá slečno Ciwle... – Milý pane Bohumile, nikdy nezapomenu, co jste mi odepsal ve svém předposledním dopise, konkrétně že skutečný znalec a umělec nerozeznává ženy podle rozměrů prsou a zadků, ale právě podle rukou, což se přesně v tomto případě potvrdilo, protože slečna Ciwle v těch svých tmavých kalhotách a krátké kožené bundě nevypadala, jak jste to kdysi hezky popsal, ani jako kozatka a už vůbec ne jako prdelatka, ne, slečna Ciwle byla spíše ve všech ohledech štíhlá a nepatřila k tomu typu děvčat, při jejichž spatření řidiči nákladáků rozplácnou nos o sklo, právě tohleto, drahý pane Bohumile, slečna Ciwle byla na první

pohled typ neutrální klukovky, u níž ještě naštěstí element pokroku nezpůsobil trvalé změny, díky čemuž měla slečna Ciwle pěkné, kaštanové vlasy sepnuté do ohonu, a ne pichlavého ježka; místo kostkované flanelové košile skrývala její dívčí prsa hedvábná blůzička a na nohou měla místo traktorů elegantní lodičky, skoro stejně tak jemně a rafinovaně tvarované jako ty její dlouhé prsty, kterými tiskla moje ruce k volantů fiatu, díky a jen díky čemuž jsem nakonec na zpátečku dojel na konec toho pekelného slalomu, až mi tleskali všichni přizdičkáři a všichni ochlastové stojící na dvorku obchodu s alkoholem, na dvorku porostlém velkými lopuchovými listy, kryjícími nestydatost smradlavého smetiště. – No, tak našli toho strojuvůdce? – slečna Ciwle vytáhla z tabatěrky jointa – ukrýval se dlouho? – Ale vždyť on se vůbec neukrýval – s jistým překvapením jsem si od ní vzal zapáleného jointa, ze kterého si stihla jenom jednou potáhnout – on si prostě o samotě zoufal, vždyť si myslel, že to je konec jeho pěkné kariéry, že to je konec profesního života, že z nejvyšší příčky Jákobova žebříku, čili předpokoje železničního nebe, spadne na úplné dno nějaké opravárenské dílny, proto si pronajal pokojík na patýrku u Ajzensztoka, který měl krčmu v Žyrawce, a v tom pokoji, ze kterého vůbec nevycházel, sprádal strojuvůdce Hnatiuk černou pavučinu myšlenek o tom, že u Poláků přece jen jeden nikdy neví, protože, jak kdysi napsal Fjodor Michajlovič Dostojevskij, Poláci jsou lstiví a falešní; nejprv se s tebou bratříčkují, plácají po zádech, zašeptají pár milých slovíček, a o chvíli později se vysmějí tvou pravoslavné víře a ne zrovna nejlepšimu přízvuku – uvažoval zahořkle strojuvůdce Hnatiuk v zájezdním hos-

tinci u Ajzensztoka a byl by tak uvažoval až do konce své nevybrané dovolené, nebýt nadstrážmistra Hřebíka, který náhodou pil v hostinci limonádu, uslyšel rozhovor Hnatiuka s Ajzensztokem, odehrávající se u pootevřených dveří, a stručně řečeno – vrátil jsem slečně Ciwle jointa – zadržel hledaného a odvedl ho na ředitelství železnic, kde mu předali ty zlaté hodinky a tisíc pět set zlotých odměny ze zvláštního fondu chrzanowské továrny na lokomotivy. – Tak, drahý pane Bohumile, na chvíli jsem musel ten příběh přerušit, protože se mi z tabáku slečny Ciwle zatočila hlava, tak byl silný a aromatický, ale brzy jsme znovu nasedli do fiatu, a když jsem zařadil zpátečku a šťastně opustil cvičiště, ihned se zeptala – no a ten nový Citroën vaší babičky Marie? – Ach, to bylo teprve překvapení, zázračně se mi podařilo zahrnout doleva do Kartouzské a zařadit bez zaskřípání dvojku – od článku v „Timesech“ uplynulo sotva několik dní, když tu večer v babiččině bytě zvoní telefon, meziměsto z Berlína, které zvedl její otec, tedy můj pradědeček Tadeusz, a hned se strašně rozčílil, protože ve sluchátku uslyšel hlas budoucího zetě, jak vykřikuje nějaké strašlivé věci o Mariině pohřbu, na kterýžto budoucí tchán neráčil kandidáta na zetě ani pozvat, a takto, nepouštějíce se navzájem ke slovu, nemohli ten rozhovor ani přerušit, ani ukončit, protože, a to musíte vědět – vysvětlil jsem – že snoubenec Karol po přečtení reportáže v „Timesech“, které koupil v trafice na Postdamer Platz, došel k nejčernějším závěrům, dodejme, že ne bez přičinění novináře, pana Lloyd-Jonese, který se v barvitém popisu rozmačkání francouzské plechovky polskou lokomotivou ani slovem nezmínil o zázračné záchraně instruktora

a žákyně Pannou Marií Pomocnou, konkrétně že ztratil snoubenku. Jen si to představte – pokračoval jsem a přešel na červenou – že oni se nemohli domluvit, protože když tchán do sluchátka ve Lvově křičel – vždyť Maruška žije! – zeť vyřvával do trychtýře v Berlíně, že má před sebou rozložené „Timesy“ s fotoreportáží a velice prosí, aby ho nebalamutili, protože je připraven na nejhorší. – Ježiši – smála se slečna Ciwle – no a to nešlo zavolat vaši babičku k telefonu? – Zrovna jsem nesměle přidal na dvojku plyn – babička stála u okna, a když zaslechla hádku, právě toto otci naznačovala, ale to trvalo krátce, protože ve stejné chvíli, kdy budoucí tchán vykřikl, vždyť Maruška žije! – si všimla, jak Ujejského ulicí pomalu přijíždí novoučký Citroën, jak se zastavuje před bránou jejich domu a jak z něj vysedá pan Rosset, zástupce Citroënu pro celé jihovýchodní Polsko, a porovnává číslo domu s adresou napsanou na papírku. A když se pradědeček Tadeusz sám rozhodl konečně přerušit tento rozhovor a zakřičel na budoucího zetě – dobře, hned zavolám k telefonu Marušku! – ona už v salonu nebyla, musela jít do pracovny, kde se slušelo neočekávaného hosta přijmout, a tak budoucí tchán s jistou konsternací do sluchátka řekl – no právě před chvílí tady byla, ale teď tady není – na což budoucí zeť vykřikl – dost těch lží, proč mě nenecháte poznat pravdu!? – a vztekle odmrštil sluchátko, doprovázený udiveným pohledem německé telefonistky z Postdamer Platzu, až ke dveřím prosklené hovorňy. No takže tak to vypadalo – zapnul jsem pravý blinkr – pradědeček Tadeusz stál se sluchátkem v ruce, nemohl uvěřit hlasu německé telefonistky, že rozhovor byl ukončen, babička Marie stála v pracovně naproti panu Rossetovi

a nemohla uvěřit, že francouzská firma jí touží darovat nové auto výměnou za krátký rozhovor do „Le Monde“, a můj dědeček Karol stál uprostřed Postdamer Platzu v Berlíně s pomačkanými „Timesy“ a nemohl uvěřit slovům rádobytchána, jak se tehdy domníval. – Ted' stojíme – řekla klidně slečna Ciwle – nevjel jste do pravého pruhu, měla jsem to říct, ale jde vás snad přerušit? – Skutečně se za výfukem fiatů začínala tvořit stále větší zácpa, ale v pravém pruhu se nepřetržitě sunula auta a žádné z nich nás neráčilo pustit, abychom mohli z Kartouzské ulice odbočit do uličky Sowińského, kde se nacházela firma Corrado, proto, navzdory klaksonům a nepřátelským gestům od volantů, jsem mohl dokončit alespoň část příběhu o novém Citroënu, který babička Marie fakticky obdržela zadarmo, no vždyť co to byl ten krátký rozhovor, který poskytla příštího dne novináři „Le Monde“, v kterémžto prohlásila, že kdyby na přejezdu zastavila jiným autem, určitě už by nežila, protože ani česká Tatra, ani německý Horch, ani polský Fiat a už vůbec ne americký Buick neměly tak lehce otevíratelné dveře, usnadňující snadné opuštění auta několik vteřin před srážkou, dveře zachraňující život při každé katastrofě, tu na novinářův návrh řekla babička Marie o svých těžkých snech, ve kterých hořela zabouchnutá v americkém Buicku, tak tedy, kdyby nebylo těch dveří, speciálně vyprojektovaných v továrně Citroënu inženýry, kteří mysleli na všechno, celá ta záležitost tendenčně popsaná reportérem „Timesů“ by nabrala přímo tragický spád, proto se moje babička Marie stojící už u nového Citroënu mohla v záři magnézia z blesku usmívat, mohla optimisticky přiznat, že s Citroënem může cestovat bezpečně a nestarat se

o výmoly, díry v cestách, selské vozy, povodně, hurikány a lokomotivy z Chrzanowa. – Díval jsem se, jak slečna Ciwle zápasí s dveřmi svého fiatu a konečně je otevírá, bylo v tom hodně zoufalství, protože i když z naší pravé strany neuháněl rychlík Vilnius – Baranowicze – Lvov řízený strojvůdcem Hnatiukem, ale jen auta, vyžadovalo to přece jen odvalu: postavit se v pravém pruhu, zastavit jako policista provoz a gestem ruky mi dát znamení, abych rychle využil kratinkou mezeru a zahrnul do Sowińského uličky, což jsem provedl takřka perfektně, takřka, protože už když se malý fiat klidně sunul úzkou uličkou k firmě Corrado, když jsem v zrcátku uviděl rozesmátý obličej slečny Ciwle, která už ke mně docházela, místo brzdy jsem šlápl na plyn, a než jsem stačil pochopit a napravit ten omyl, malý fiat prudce poskočil dopředu a vjel na obrubník vpravo, no a to byla moje první bouračka, milý pane Bohumile, srážka s plechovým košem, ze kterého se kromě banánové slupky vysypaly papundekly, hadry, ohryzky, nedopalky, plechovky, flašky a noviny a také, nevím odkud a proč, ebonitová ruka, strašidelný fragment figuríny, jehož od celku odtržené zápěstí navíc zdobil emailový náramek. – Vás není možné nechat o samotě ani na chvíli – křičela slečna Ciwle skloněná nad prasklým sklem pravého světlometu – vás není možné nic naučit – ťukala prstem na poškrábaný lak – kde jsou ti vaši novináři z „Timesu“ nebo z toho „Le Monde“ – obouruč rovnala pokřivený nárazník – a možná se nečekaně objeví *dealer* Fiatu a vymění ten můj šrot za novou káru? – Do firmy Corrado to bylo sotva třicet metrů, slečna Ciwle se po mně ani neohlédla, naskočila do auta a vyrazila nahoru úzkou uličkou a já jsem běžel po chodníku